

AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ KÉPVISELŐ TANÁCSA KÖRLEVÉL

Szám 612/1995 EKT

A romániai kisebbség és egyházi oktatásunk nagy erőpróba előtt áll.

A jogfosztó kisebbségellenes tanügyi törvény, mely ellentétes mind az alkotmánnyal, mind a Románia által aláírt és ratifikált nemzetközi dokumentumokkal, nem csupán tiltakozásra, hanem következetes ellenállásra és jogi küzdelemre kényszeríti egyházainkat és romániai magyarságunkat. Tanulóink érdeke és jövője azt kívánja, hogy a tanév legelején határozott módon kifejezésre juttassuk egyházunk állásfoglalását a nemzeti kisebbségi oktatás és anyanyelv védelme ügyében.

Éppen ezért, a hazai testvéregyházakkal és a magyar demokrata érdekvéköpviseleti szervezetekkel karöltve, f. év szeptember 17-én, vasárnap **TEMPLOM-ÉS ISKOLA-NAPI ISTENTISZTELET** tartására hívjuk fel egyházközségeinket és lelkész fiait. Felkérjük a gyülekezetek tagjait, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt ezen a tanévnyitó istentiszteleten, amelyet rövid alkalmi műsor is kiegészíthet. Lelkész afiai hívják meg erre az istentiszteletre a helybeli tanzemélyzetet és a magyar tanulókat.

Kérjük lelkész fiait, hogy anyanyelvű és egyházi oktatásunk ügyének fontosságát megértve, a "Templom- és Iskola-Napi Istentiszteletet" szervezzék meg előzetes szószéki kihirdetéssel és írásbeli meghívóval is.

A Templom- és Iskola-Napi Istentiszteletről és ünnepélyről rövid jelentést kérünk közvetlenül az E. K. Tanácshoz.

Isten áldását kérjük anyanyelvünk és iskoláink védelméért és fejlesztéséért folyó közös küzdelmünkre, népünkre és gyülekezeteinkre.

Kolozsvár, 1995. szeptember 4.

Atyafiságos üdvözlettel

Dr. Erdő János
püspök

Andrási György
előadótanácsos

TANULMÁNYOK

ANDRÉ GOUNELLE

HITLERREL VAGY ELLENE? HIRSCH ÉS TILLICH VITÁJA 1934-BEN*

1934-ben heves vita robbant ki a náciellenes P. Tillich és barátja, E. Hirsch, Hitler híve között. Életpályájuk bemutatása után jelen írásunk vitájuk két fontos témáját elemzi: Istenország és a hatalom kérdéseit.

Hogyan lehet valaki náciává? Hatvan évvel Hitler hatalomra jutása után sem tudjuk megérteni, hogyan csatlakozhattak ügyéhez olyan emberek, akik távol állottak minden szörnyűségestől s nem voltak híjával sem a kultúrának, sem az értelmességnek, sem az erkölcsi érzékenységnek.

Egy nyugtalanítóan aktuális, izgalmas "értelmiségi" titok rejtőzik e kérdésben, főleg abban az esetben, ha mi magunk hozunk politikai döntéseket. Vajon fel vagyunk-e vértézve hasonló tévelygés ellen?

A két német lutheránus teológus, Hirsch és Tillich vitája¹, melynek folyamán radikálisan ellentétes döntésre jutottak, ha nem is ad választ erre a kérdésre, hozzásegíthet annak jobb megértéséhez. Ugyanakkor megvilágíthatja azokat a támpontokat, amelyek az alapvető kérdésfeltevéshez szükségesek, és azt a módot, mely által az elméleti állásfoglalás gyakorlati valósággá válik.

1. Párhuzamosságok és ellentétességek; életútjuk és szellemi formáltatásuk.

Paul Tillich 1886-ban, Emanuel Hirsch 1888-ban született, tehát ugyanahhoz a nemzedékhez tartoznak. 1914-ig életútjuk is hasonlóan alakult. Mindketten lutheránus lelkipásztorok gyermekei, nagyon kegyesek, politikailag és teológiailag konzervatívak, de ugyanakkor nyitottak az új keresésére és mindennemű értelmiségi párbeszéd folytatására. Mindkettőjük gondolkodására a német idealista filozófia volt hatással, Hirschet inkább Fichte, Tillichet Schelling befolyásolta döntően. Apáik neheztelése ellenére mindketten liberális teológiai fakultásokon folytatták tanulmányaikat, ahol megismerkedtek a bibliai szövegkritikával és az egyházi dogmák felülvizsgálatától sem riadtak vissza. Ugyanannak a diákszövetségnek, a Wingolf Baráti Társaságnak voltak tagjai, ahol 1907-ben vagy 1908-ban személyesen is megismerkedtek. Barátságot kö-

* Megjelent a *Revue Histoire et de Philosophie Religieuses* Strasbourg c. folyóirat 1994. október-decemberi számában. (74 évf. 411-429. l.) Fordította Szász Ferenc brassói lelkész.